

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de oăstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoarea, Chiorana, Chișeteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Găvoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra-Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mânăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vascău), Sebeșana (Sebeșul-săs.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercădiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Tărnăveana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea,

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe ½ an K 6—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Un institut central pentru institutele financiare.

Cetitorilor noștri le va fi, desigur, cunoscut deja proiectul guvernului țării de a înființa un mare institut financiar central pe seama băncilor din patrie. Proiectul a venit pe neașteptate. Pentru prima dată a fost adus la cunoștință în o anchetă specială, ținută la 25 Martie a. c. în Ministeriul de finanțe, anchetă la care au participat pe lângă doi membrii ai guvernului și mai mulți specialiști și la care pentru băncile românești a fost invitat d-nul Ioan I. Lăpădatu, secretarul «Solidarității». De astădată nu putem, dar nici nu voim să insistăm mai mult asupra proiectului din chestiune. Ne mărginim a fixa faptul, că el e de interes pentru toate băncile din țară și că nu poate lăsa indiferente nici pe băncile noastre românești. Tocmai de aceia, președintele «Solidarității», d-nul Parteniu Cosma, a convocat pe ziua de 31 Martie a. c., ședința plenară a direcțiunii însoțirii băncilor române, pentru a se ocupa cu această importantă chestiune. Având însă în vedere, că chestiunea va fi făcută obiect de discuție — prin un proiect de lege, ce va prezenta guvernul în curând — și în dieta țării, deastădată la ședința direcțiunii au mai fost invitați și câțiva fruntași ai vieții noastre publice, dintre cari unii au și participat, făcând cauzei bune servicii. Și până a putea da un raport mai amănunțit și a ne ocupa ad rem cu această chestiune lăsăm aci să urmeze raportul secretarului «Solidarității» cu privire la obiectul discuțiilor, rezervându-ne să revenim cu altă ocaziune.

Onorată Direcțiune!

La 23 l. crt. am primit dela directorul Reuniunii regnicolare a institutelor de bani, o telegramă prin care — din încredințarea ministrului de finanțe — eram invitat, ca secretar al «Solidarității», să iau parte la o anchetă, ce urmă a se ține două zile mai târziu în Budapesta.

Deoarece în această telegramă se spuneă apriat că se va tracta de o chestiune de importanță hotăritoare pentru institutele de bani, natural, am urmat invitării și am călătorit la locul fixat. Ajuns acolo, imediat am căutat să mă informez prealabil asupra obiectului ce avea să se pertracteze în ancheta convocată. Deși asupra acestui obiect se păstră — din motive diferite — o rezervă deosebită, totuș am putut află, că va fi vorba de un proiect al guvernului de a înființa un mare *institut central financiar*, care va avea de scop, pe deoparte să vină în ajutor băncilor, când acestea nu și-ar putea satisface trebuințele lor de credit din isvoare regulate, sprijinindu-le în cazuri de dificultăți financiare, pe de altă parte să realizeze și să ducă la bun sfârșit ideea controlului obligator, împreună cu toate celelalte reforme, ce se agită și se cer pe seama băncilor de aproape două decenii. Alte detalii nu mi s'au dat. Cu toate acestea nu mi-a fost greu să conclud, că proiectul guvernului e de natură a interesă deaproape pe toate băncile din țară și deci el nu poate lăsa indiferente nici pe băncile noastre românești. Ba, deși îmi dedeam seama, că împrejurările prezente nu sunt prielnice pentru fondări nouă, totuș, eram convins că tocmai aceste împrejurări grave din punct de vedere economic și financiar, reclamă azi mai mult ca ori și când o instituțiune de sprijin real și efectiv pentru bănci, dat fiind, că ridicarea moratoriului și consecvențele neînălăturabile

ale actualelor stări, le vor cauză, desigur, multe și mari dificultăți financiare, pentru a căror preîntâmpinare orice sprijin, ce se oferă, principal, nu poate fi decât binevenit. Și cum mă mai gândeam, că ar putea obveni și cazuri, când chiar și bănci de ale noastre să socotească de oportun și folositor sprijinul unei atari instituțiuni, am ajuns la convingerea că am datorința nu numai să mă interesez, ci să mă și apropiu de acțiunea proiectată, stăruind ca la rezolvirea ei să se aibă în vedere interesele adevărate ale ori căror bănci. Nu puteam și nici nu voiam, ca prin un interes mai redus să iau asupra mea răspundere viitoare față de băncile, cari vor socoti că sprijinul instituțiunii din chestiune le-ar fi putut fi de folos și ajutor. Afară de aceea, fiind vorba și de anumite reforme pe terenul afacerilor de bancă și în prima linie de rezolvirea chestiunii controlului obligator, la noi deja introdus și practicat de ani de zile, credeam că am datorința să fixez deja dela început acest moment, împreună cu altele, cari nu puteau rămâne neindicate. Aceste motive și împrejurări m'au determinat să mă decid să iau parte activă la discuțiile și eventualele lucrări ale anchetei.

Dar oricât de mult eram convins, că trebuie să mă interesez de acțiunea inițiată și să fixez anumite momente în legătură cu interesele băncilor noastre, mi-am dat seamă, că singura competență a se pronunța în chestie este numai «Solidaritatea» și că cuvântului acesteia trebuie să i-se dea preferință, un fapt pe care deasemenea am aflat cu cale să-l fixez în decursul desbaterilor din ancheta amintită.

Ancheta însăș s'a ținut la 25 I. crt. și a avut loc în ministeriul de finanțe. La ea au participat ministrul președinte, cel de finanțe și diverși reprezentanți de pe la bănci. Expozeul proiectului l'a făcut ministrul președinte, care i-a arătat favorurile financiare și morale, ce le va avea asupra băncilor din patrie. Dânsul a lămurit multe părți ale chestiunii, dar cu toate acestea — neîntrând în toate detaliurile — au mai rămas destule de apreciat și lămurit. În decursul discuțiunilor, cari s'au menținut în cadre generale, din parte-mi am rostit următoarele:

Excelențele Voastre Domnilor Miniștri! Onorată Conferență!

Ca reprezentant al reuniunii băncilor «Solidaritatea», în principiu, trebuie să salut cu mulțumire inițiativa, care s'a luat și care dorește realizarea controlului obligator și a celorlalte reforme la bănci. Fac aceasta pentru că și reuniunea noastră de bănci s'a înființat, înainte cu ani de zile, în acelaș scop și pentru că prin introducerea și practicarea faptică a controlului extern și noi am avut și avem în vedere promovarea și asigurarea dezvoltării raționale a institutelor de bani românești.

Tot asemenea mă văd îndemnat să primesc cu mulțumire și partea cealaltă a proiectului, aceea care are în vedere sprijinul material al institutelor de bani.

Reuniunea noastră e pătrunsă de mult de necesitatea unei astfel de instituțiuni și s'a ocupat cu ideea ei nu numai teoretic, dar a căutat și găsit chiar și mijloace potrivite de rezolvire, natural, amăsurat împrejurărilor noastre.

Așa fiind, nu mă îndoiesc, că reuniunea noastră va lua act cu vie satisfacție că acum chiar și înaltul guvern și-a extins atențiunea asupra acestor importante chestiuni.

Ce privește părerea mea individuală cu privire la aceste chestiuni, țin să relevez de data aceasta numai atât, ce, în parte, am avut ocaziune să mi-o expun și anume înainte de aceasta cu patru ani, în o anchetă ținută în capitală din inițiativa reuniunii revizorilor. Atunci, dupăcum desigur își aduce aminte și Dl deputat Hantos, care eră prezent, m'am declarat ade-rentul controlului obligator, pornit din inițiativă privată și organizat pe baze autonome, și am exprimat că țin de păgubitoare orice ingerință a statului în această chestiune.

Chestiunile, așa cum sunt puse ele astăzi la ordinea zilei sunt însă cu mult mai importante și mai complicate, și astfel nu pot să-mi fac acum o părere motivată asupra lor. Dar nici nu sunt chemat și poate părerile mele individuale nici nu ar prezenta vreun interes deosebit. Să fie permis însă «Solidarității» însăș să se pronunțe asupra acestor importante chestiuni, în care scop îmi permit a Vă ruga cu tot respectul să ne permiteți a cuprinde în un memoriu experiențele, părerile și propunerile noastre și a Vi le înainta — cauza fiind urgentă — în timpul cel mai scurt. Cred, că expunerile noastre vor fi de folos. În această speranță recomand expunerile, ce Vă vom face bunăvoinței D-voastre.

*

Aceasta este, Onorată Direcțiune, modestul meu rol până în prezent în această chestiune. Vă rog acum să-mi permiteți să trec la expunerea și analiza proiectului institutului central financiar.

Scopul institutului este:

a) prin introducerea controlului la instituturile cu capitaluri proprii de sub 10 milioane coroane, întrucât acestea vor voi să între în legături cu noua instituțiune, să le ajute a-și îndreptă și menține activitatea și dezvoltarea pe cale rațională, conform principiilor acceptate ca necesare ori cărei activități sistematice și sănătoase în afacerile de bancă și b) să ajute băncile cu reescont și alte soiuri de împrumuturi în vremuri când acestea nu și-ar putea satisface trebuințele lor de credit din isvoarele obicinuite și să intervină în cazuri de dificultăți financiare.

Pentru asigurarea scopului de sub a) se intenționează, ca în cadrele și legăturile noului institut, să se creieze o *instituțiune de revizie*, a căreia formă și competență azi ne sunt necunoscute, iar pentru ajungerea scopului de sub b) se proiectează ca pentru vremuri normale mijloacele financiare ale institutului să fie plasate în efecte și la firme din străinătate, de

unde să se poată obține ori și când. Aceasta și pentru a nu face concurență altor institute în timpuri normale.

Capitalul social e proiectat la 200 milioane coroane. Statul contribuie cu 100 mil., iar băncile e proiectat, să contribuie cu restul până la suma fixată. Contribuirea se va face în proporție de 1·6% a tuturor capitalurilor proprii (deci și rezervele) ale unui institut. Acțiunile ce vor subscrie băncile sunt a se plăti în 10 rate anuale egale.

Sistemul de vot în adunarea generală va fi astfel întocmit, încât statul pentru capitalul său nu va putea exercita decât jumătate atâtea voturi, câte se vor constata ca voturi valabile la toți ceilalți acționari, prezenți la adunare. Raportul între stat — și ceilalți acționari va fi deci 1 : 2.

Dividenda se proiectează a se plăti, după o detragere de 23% pentru fonduri, cu 6 % pentru bănci și cu 4% pentru stat. Aceasta din urmă însă poate fi întregită, sub anumite condițiuni și dacă rămâne profit, deasemenea până la 6%.

Președintele institutului e numit, la propunerea ministrului de finanțe, prin Monarh pe câte 5 ani Pentru executarea oricărei hotărâri se cere consensul președintelui. Dacă președintele deneagă consimțământul, hotărârile direcțiunii și ale comitetului executiv nu se pot executa.

Direcțiunea constă, pe lângă președinte din 2 vice-președinți, 14 membrii aleși și 4 exmiși ai diferiților miniștri resp. banului croat. Un vicepreședinte și cinci membri se aleg dintre cei candidați de institutele cu capitaluri proprii de peste 10 milioane; tot atâția de institutele cu capitaluri de sub 10 milioane și patru membrii se aleg pe temeiul candidării ministrului de finanțe. În sfârșit direcțiunii aparțin și câte un exmis dela următoarele autorități: ministrul de finanțe, de comerț, de agricultură și din partea banului croat. Exmisul ministrului de finanțe are drept de veto față de orice hotărâre sau acțiune. În caz de exercitare a acestui drept, chestiunile se țin în suspens până la hotărârea ministrului de finanțe.

Comitetul executiv constă din președinte, vicepreședinți, câte 1—1 membru de direcțiune din cele două grupuri alese pe baza candidărilor băncilor cu capitaluri de peste sau sub 10 milioane; din exmisul ministrului de finanțe și din directorul general.

Comitetul de supraveghere constă din 8 membrii, dintre cari 3—3 aleși pe baza candidărilor celor două grupuri de bănci și 2 pe baza candidării ministrului de finanțe și în fine

Comitetul larg din 60 de membrii, aleși în proporție egală pe baza candidărilor celor două grupe de bănci.

Acesta este în rezumat proiectul guvernului Din cele expuse nu va fi greu să trecem în analiza lui. Din parte-mi să-mi dați voie să-l analizez sub raportul următoarelor întrebări:

1. Ce avantagii oferă noul institut băncilor din punct de vedere financiar?

2. Cum avem să apreciem dreptul de control ce-și rezervă institutul, în schimbul avantajilor materiale ce oferă băncilor?

3. Care este rolul băncilor mai mici în organizația proiectată pe seama noului institut și

4. Să vedem ce influențe poate să exercite acest institut asupra singuraticelor noastre bănci în special și asupra organizației lor în general?

I. Răspunsând primei întrebări constatăm că sub raport financiar noul institut, în împrejurări normale, oferă credite de tot reduse, exclusiv pentru a păstra o continuitate de afaceri cu băncile ce-i vor aparține. Pune însă în vedere credite deosebite pentru vremuri extraordinare, când celelalte izvoare de bani nu s'ar mai putea lua în considerare. Oferă în fine ajutorul și intervenția sa în cazuri că una sau alta dintre bănci ar ajunge în dificultăți financiare. Putem stabili deci că e vorba de un institut, care să fie razim numai în împrejurări grele. Și toate în schimbul unei participări la capitalul social de 1·6% a fondurilor proprii ale singuraticelor bănci. Aceasta însemnează că un institut cu fonduri proprii de 300 de mii. va contribui cu acții de cca 4,000— Cor., unul cu 1 mil., cu cca 16,000— Cor. ș. a. m. d. Sarcina pentru bănci — spunând adevărat — nu e prea mare, iar modalitățile de plătire — în 10 rate egale anuale — o face ușor de suportat. Interesele de 6%, ce se pun în vedere, în caz de profit, încă sunt un moment destul de hotărâtor. Astfel, dacă întreg rostul acestui institut s'ar reduce la operații financiare, băncile ar putea să se atașeze la acțiunea proiectată, indiferent că va avea sau nu trebuință de sprijinul, ce se oferă. Ar putea face aceasta chiar și băncile cele mai bine fondate, cari prin rezerve de efecte și prin întocmirea rațională a afacerilor lor, pot privi cu liniște în viitor. Ar fi pentru ele, pentru aceste bănci, cel mult o măsură mai mult de precauțiune pentru orice eventualitate. Deci din acest punct de vedere, cred, s'ar putea atașa la acțiune și băncile noastre. De altfel în privința aceasta noi nu putem și poate nici nu e bine să impunem o anumită conduită băncilor românești. Fiecare va purcede, conform intereselor proprii.

II. Dar chestiunea se complică dacă luăm în considerare partea cealaltă a proiectului, revizuirea obligatoare pentru băncile, cari se vor atașa noului institut, întrucât nu dispun de capitaluri proprii de cel puțin 10 milioane. Partea aceasta a proiectului va face, desigur, pentru multe bănci, imposibilă participarea și astfel și asigurarea favorurilor financiare, ce se pun în vedere.

În principiu nimeni nu poate tăgădui dreptul unui institut creditor și în deosebi a unui institut, ce se angajează să te ajute în împrejurări dificile, zic, nu i-se poate contesta dreptul de a se informa și — dacă i-se permite — și de a revidă institutul interesat.

Așa se prezintă chestiunea din punct de vedere principal. În realitate însă chestiunea se va prezenta altcum. Vor accepta controlul obligator în schimbul favorurilor financiare, numai institutele avizate a face aceasta. Institutele cu baze solide — cel puțin aceasta e credința mea — nu se vor atașa acțiunii proiectate. Astfel scopul nu va putea fi ajuns. Iar scopul nu poate fi ca numai institutele avizate la ajutor să se ralieze acestei acțiuni, ci toate institutele, în prima linie cele solide, ca în chipul acesta cu ajutorul lor să se acumuleze cât mai multă putere în centrul financiar proiectat. Astfel cuteza susține, că dacă institutul proiectat voiește să-și ajungă scopul sub raport material, și cred că acesta este adevăratul său scop, e o condiție principală să abandoneze ideea revizuirilor obligatoare, executate prin propriile sale organe.

Dar, Onorată direcțiune, când opinez abandonarea ideii de revizuire obligatoare în cadrele institutului proiectat, aceasta nu însemnează că abandonez ideea oricărui control. Nu. Din contră! Susțin că va fi bine ca la nou proiectatul institut să se dea preferința băncilor, cari și-au impus și-și vor mai impune — pe căile și mijloacele ce le țin ele de potrivite — controlul extern și obligator. Practica a dovedit că controlul obligator a dat și dă roade bune numai acolo unde nu se impune prin nimic, ci se primește de sine și unde el este exercitat prin factori liberi de orice interes personal sau material față de institutele de revidat. Rezultă dară că părerea mea în această chestiune concludă într'acolo, ca din proiectul centralei institutelor financiare ar fi consult să se abandoneze partea privitoare la realizarea controlului obligator, lăsând ca acesta să fie executat prin instituțiunile deja existente spre acest scop și cari s'ar mai înființa și cari instituțiuni, fiind absolut independente și perfecționate, vor putea face cele mai bune servicii.

III. Trecând acum la a treia întrebare, la care m'am îndatorat să răspund: rolul băncilor mai mici în organizațiunea proiectată pe seama noului institut, îmi iau voie să observ că rolul ce se acordă băncilor cu capitaluri proprii sub 10 mil. e destul de redus. Ele abia vor avea atâtea privilegii cât băncile cu capitaluri de peste 10 mil, de cari vor fi neasămănat mai puține și cari sunt scutite și de îndatorirea de revizuire. Părerea mea ar fi ca tractându-se în deosebi de interesele celor dintâiu, acelea să aibă și puțința de a-și susține aceste interese. În acest scop aș fi de părere, ca proporția în direcțiune între cele două grupuri de bănci să se stabilească astfel 8 : 4 față de 6 : 6 cât e proiectat. Tot asemenea ca drepturile de veto rezervate președintelui, și exmisului ministrului de finanțe să se limiteze exclusiv pentru chestiuni de credit. În sfârșit trecând acum și la a patra întrebare

IV. Influența noii instituțiuni asupra intereselor singuraticelor noastre bănci, în special și a organizației lor în general, observ, că aceasta chestiune poate

fi actuală numai dacă institutul central se întemeiază în modul contemplat în proiectul guvernului când se va cunoaște mai apriat organizația instituției revizuirilor, ce se contemplează.

*

Cu acestea aș fi terminat expunerile mele.

Intru cât deci și Onorata Direcțiune aprobă vederile expuse în cele precedente aș fi de părere să înaintăm guvernului un memoriu în care să propunem ca institutul proiectat să se mărginească exclusiv la programul său financiar și chestia revizuirilor să o lase pe seama altor instituțiuni, create și ce se vor mai creă spre acest scop. În speranță că acceptați acest punct de vedere, îmi permit a Vă propune:

1. să Vă pronunțați asupra demersurilor secretarului «Solidarității» în chestia centralei institutelor financiare până prezent și special asupra participării sale la ancheta din 25 I. crt.;

2. să luați în desbatere proiectul de memoriu către guvern, pe care îmi iau voie a Vi-l prezenta și

3. să delegați pe cineva pentru acțiunea ulterioară în această afacere, investindu-l cu îndrumările ce veți afla de bine să i le dați.

Sibiiu, în 29 Martie 1915.

Ioan I. Lăpădatu.

Ședința plenară a direcțiunii «Solidarității», luând în desbatere amănunțită raportul din cele precedente;

ad 1) a luat act cu aprobare de acțiunea secretarului în chestiunea proiectului guvernului și de participarea dânsului la ancheta din 25 Martie a. c., exprimându-i mulțumită pentru modalitatea cum s'a interesat și cum a reprezentat interesele însoțirii în această afacere;

ad 2) a pertractat proiectul de memoriu de adresat guvernului și a încredințat pe dnii Dr. Stefan C. Popp, Dr. Iuliu Maniu, Sava Raicu și Ioan I. Lăpădatu să stabilească textul definitiv al memoriului și

ad 3) pentru acțiunea ulterioară și special pentru reprezentarea «Solidarității» la noua anchetă din Ministeriul de finanțe convocată pe 8 April a. c., a încredințat pe secretarul însoțirii.

Moratoriul VI.

Ordonanța privitoare la prolongirea moratoriului V. a apărut la finele săptămânei trecute. Poartă data de 24 Martie 1915 și este emisă sub Nr. 1040/1915 M. E. Dispozițiile, ce le cuprinde, diferă numai în puțin puncte de dispozițiile moratoriului V. Nr. 224/1915 M. E. De aceea ne restrângem în cele următoare cu câteva excepțiuni numai la reproducerea acelor părți ale moratoriului VI, cari diferă de ordonanțele anterioare.

Paragraful 1 al noului ordonanțe conține următoarele dispoziții:

Moratoriul acordat cu ordonanța Nr. 224/915 dela 14 Ianuarie 1915 pentru îndeplinirea obligamentelor de drept privat *se prolongește până la 31 Iulie 1915 inclusiv*, pentru toate acele datorii în bani, pe cari ordonanța prezentă nu le scoate de sub moratoriu.

Pentru plata datoriilor în bani, *scadente după ziua de 31 Martie 1915 până inclusiv 31 Iulie 1915*, întemeiate pe cambii, asigurații comerciale, warrant-uri, cecuri sau în general pe afaceri comerciale sau alte titluri de drept privat, *cari au fost emise ori s'au născut înainte de 1 August 1914, se încuviințează o amânare (moratoriu) până la 31 Iulie 1915 inclusiv.*

Pentru datoriile în bani, după cari, conform legii sau a unor stipulații speciale, sunt a se plăti interese, se pot calcula interesele și pentru timpul moratoriului; după obligamente fără interese, se pot calcula interesele legale.

§ 2.

Primele 4 alineate ale acestui § au rămas neschimbate.

Alineatul 5 și 6 conține următoarele:

Pentru cambiile, asigurațiile comerciale și warrant-urile, cari nu cad sub moratoriu și *cari au fost sau sunt scadente înainte de 1 August 1915, termenele pentru prezentarea spre plată și cele pentru ridicarea protestului în lipsă de plată, fixate în ordonanțele de moratoriu anterioare sau în lege, se prolongesc până la 3 August 1915 inclusiv.* Tot până la termenul acesta pot fi prezentate spre plată pentru onoare și cambiile, cari nu cad sub moratoriu.

Privitor la hârțile amintite în alineatul de mai înainte, acceptantul poate uză de dreptul de depozitare fixat în § 40 al art. de lege XXVII:1876, după expirarea a două zile de lucru, calculate dela scadența. Privitor la aceleași hârți poate pretinde ori și care anterior, ca posesorul să prezinte după scadența hârția spre plată; dacă posesorul după primirea somațiunii, ce i-s'a dat, întrează a face aceasta fără amânare, atunci este responsabil pentru paguba cauzată.

§ 3.

Privitor la moratoriul taxelor anuale ale brevetelor de invențiuni dispune o ordonanță specială a ministrului de comerț, emisă în temeiul ordonanței Nr. 6981/1914 M. E. a ministeriului r. u.

În capitolul II referitor la *datoriile în bani, ce nu cad sub moratoriu, §-ul 4* dispune următoarele:

Nu cad sub moratoriul acordat în § 1 (punctele 1 și 2 rămân neschimbate):

Punct 3. Interesele și ratele de amortizare ale împrumuturilor pe amortizație încuviințate în scrisuri fonciare scadente la 1 August 1914, sau după data aceasta, față de debitorul hipotecar — înțelegând aici și pretensiunea față de proprietarul realităților, ca debitor direct (personal); precum și interesele și ratele de amortizare din capital și a altor împrumuturi pe baza cărora se pot emite obligațiunile amintite în punctul 2;

dacă în orice direcție debitorul nu satisface obligamentului său de plată, fixat în alineata de mai înainte, în timp de 15 zile calculate dela primirea somațiunii creditorului, atunci acesta este îndreptățit a pretinde plata tuturor intereselor și ratelor de amortizare din capital, expirate mai înainte. Pentru dovedirea faptului, că creditorul a provocat pe debitor la plată este de ajuns, dacă creditorul prezintă recepisa postală, despre predarea la postă a unei scrisori recomandate adresată debitorului; este de datoria debitorului a dovedi că scrisoarea n'a conținut provocarea la plată și că termenul fixat pentru plată încă n'a expirat.

Sub împrumut pe amortizație se privește în sensul §-ului prezent și al §-ului 10 un împrumut, la care replătirea capitalului se face pe baza unui plan de amortizare dinainte fixat în minimal 15 ani.

Punctele 4, 5 și 6 rămân neschimbate.

Privitor la *asigurări* punctul 7 lit. h) al § 4 conține următoarele dispoziții:

Premiile de asigurare, întemeiate pe contracte de asigurare, încheiate înainte de 1 August 1914, cad în întregime sub moratoriu, dacă, atunci, când ar fi plătibile, contrahentul (asiguratul) se află sub drapel sau cade sub aceleași considerații ca și persoanele militare;

dacă asupra datoriei amintită în acest punct, fie în sensul ordonanței anterioare, fie în temeiul ordonanței prezente, au fost deja plătită odată sau în mai multe rânduri 25%, atunci din 2 în 2 luni, calculate dela scadența celor 25% de mai înainte, trebuie plătite câte alte 25%; privitor la ratele următoare, plătitibile din partea asiguratorului, sunt normative tot sumele minimale și maximale, fixate în punctele b) c) și e).

Conform punctului 8 sunt scoase de sub moratoriu: datoriile de chirie și aranzi pentru obiecte mobile, locuințe sau alte localități; excepționând datoriile de chirie pentru locuințe sau alte localități ale celor de sub drapel sau a persoanelor, cari cad sub aceeași considerație cu militarii. Nu cade însă sub moratoriu chiria, dacă persoana din chestiune se împărtășește de plată, bani de cuartir sau ajutor de chirie. În caz de subînchiriere a locuinței sau a unor părți a locuinței, suma chiriei încassată asemenea este scoasă de sub moratoriu.

Punctele 9, 10 și 12 sunt neschimbate; punctul 11 conține o schimbare neesențială.

Punctul 13 conține următoarele: (Nu cad sub moratoriu):

Datoriile în ființă sub titlul de preț de cumpărare a unor obiecte furnisate înainte de 1 August 1914 sau ca contravaloare a unor lucrări industriale prestate înainte de ziua aceasta, lunar, până la câte 10% a datoriei, care procent trebuie calculat totdeauna dela suma originală a datoriei scadente. Iar dacă, conform contractului, datoria este plătitibilă în rate, cele 10% sunt a se calcula dela fiecare rată separat;

singuraticile rate de câte 10% trebuie plătite în fiecare lună în ziua, care corespunde după cifra sa zilei de scadență a datoriei resp. privitor la rata primă,

zilei de plată fixată, iar dacă ziua aceasta lipsește în luna respectivă, în ziua ultimă a lunii.

dacă în sensul dispozițiilor de sus, fie înainte de intrarea în vigoare a ordonanței prezente, fie după aceea au fost deja scadente cel puțin 5 rate, atunci până la nouă dispoziții a ministeriului alte rate nu mai sunt plătibile;

dacă conform contractului datoria este plătabilă în mai multe decât 10 rate și ratele nu sunt mai mari decât de câte K 25 — atunci pentru ratele următoare sunt normative dispozițiile contractului;

în caz de cumpărare în comisiune comisionarul încă poate pretinde dela comitentul său restituirea prețului de cumpărare plătit de el, numai în conformitate cu dispozițiile punctului prezent.

Punctele 14 și 15 au rămas neschimbate.

Punctul 16 conține următoarele (nu cad sub moratoriu): sumele de despăgubire, stipulate în contracte încheiate înainte de 1 August 1914, dar de îndeplinit în cursul moratoriului, pentru caz de resiliere, de neîmplinire sau de împlinire parțială a contractului; iar dacă contractul a fost de îndeplinit înainte de ziua de 1 August 1914, atunci trebuie plătite 25% ale datoriei amintite în aceea zi a luni Iunie 1915, care după cifra sa corăspunde zilei de plată a datoriei, iar dacă datoria devine scadentă numai în Iunie sau Iulie 1915, atunci plata este a se face la scadență.

Punctele 17 și 18, de mai puțin interes pentru majoritatea cetitorilor noștri, conțin numai câteva modificări mici.

II. Pentru plata datoriilor întemeiate pe cambii asignații comerciale, waranturi și cecuri, *supuse moratoriului* sub normative dispozițiile cuprinse în punctele 1—10 ce urmează:

1. După datoriile acestea sunt a se plăti — în cursul moratoriului — peste ratele fixate în ordonanțele privitoare la moratoriul IV și V, următoarele rate:

a) după hârtiile expirate înainte de 1 Octombrie 1914 sau scadente la vedere, alte 10%, în luna Maiu 1915;

b) după hârtiile expirate în Octombrie sau Noembrie 1914 alte 10% în luna Iunie 1915;

c) după hârtiile expirate în Decembrie 1914 sau Ianuarie 1915 alte 10% în luna Iulie 1915;

d) după hârtiile scadente în lunile Februarie și Martie 1915 sunt plătibile 10% în luna Iunie 1915, și în fine

e) după hârtiile scadente în Aprilie și Maiu 1915 10% în luna Iulie 1915.

2. În toate cazurile ratele de 10% trebuie calculate totdeauna după suma datoriei originale. Ratele trebuie plătite în aceea zi a luni respective, care după cifra sa corăspunde zilei de scadență și dacă ziua aceasta lipsește în luna din chestiune atunci în ziua ultimă a luni.

3. Prezentarea spre plată, necesară, în sensul legii pentru susținerea dreptului de pâră sau de regres asupra ratelor amintite în punct 1. II, se poate face până atunci, până a expirat și pentru restul datoriei

terminul de prezentare prescris. Dacă în intervalul acesta hârtia a fost prezentată odată pentru plata ratei scadente, atunci pentru validitatea ratelor scadente ulterior o nouă prezentare nu este necesară. Terminul de 30 de zile, fixat în alineea a doua art. de lege XXXVII § 443, trebuie calculat dela scadența ratei ultime a datoriei.

Punctele 4—10 ale acestui §, apoi §§ 5 și 6, până inclusiv alineea penultimă a §-lui 6 sunt neschimbate.

Alineea ultimă a §-ului 6 conține privitor la *depozite spre fructificare* următoarele:

Institutele de bani sau alte firme, ce se ocupă cu primirea de depozite spre fructificare, cari au redus, fie înainte de intrarea în vigoare a ordonanței prezente, fie după aceea, în mod unilateral etalonul de interese, ce a fost în vigoare la 31 Iulie 1914, nu pot refuza — cu provocare la moratoriu — replătirea fetegei depunerii, excepționând cazul că urcă, pentru viitor, etalonul, la cel în ființă la 31 Iulie 1914. Intrucât institutul sau firma pretinde pentru replătirea depunerii observarea termenelor de anunț, atunci nici pe timpul de anunț nu poate calcula interese mai reduse, decât acelea la cari a fost obligat la 31 Iulie 1914.

Paragrafi 7—38 diferă de ordonanța anterioară numai în § 17, conținând dispozițiile privitoare la chirii și arânzi și limitând dreptul de abdicere față de cei chemați sub drapel.

Paragraful 39 zice:

Moratoriul încetează la 31 Iulie 1915. Îndeplinirea datoriilor în bani, scadente după ziua aceasta se poate pretinde în sumă integrală la scadență fără privire la data nașterii lor — intrucât ministeriul în ordonanța sa privitoare la încetarea moratoriului nu va fixa excepții cu privire la anumite soiuri de datorii sau față de anumiți debitori.

Dispozițiile în legătură cu încetarea moratoriului se vor lua prin o ordonanță specială, ce se va emite la timp. Aceasă ordonanță specială va avea să fixeze în deosebi și aceea, că în ce rate vor fi plătibile după 31 Iulie 1915 datoriile deja scadente la data aceasta și cari în sensul ordonanței prezente cad sub moratoriu.

Ordonanța a intrat în vigoare la 1 Aprilie 1915.

Lucrările agricole în Aprilie.

Împrejurările excepționale din acest an și din anul trecut cauzează multe schimbări esențiale în roștul agriculturii.

Lipsa celor mai de seamă puteri de lucru, lipsa animalelor de tras, scumpetea sămânței ș. a. fac ca lucrările să nu se poată ține în cadrele altor ani.

În toamna trecută nu s'a sămănat, din cauzele amintite, teritoriul, care se sămăna în alți ani cu cereale de toamnă și nu s'au putut face arăturile pentru plantele, ce se sămăna primăvara.

Greutățile și piedecile din toamnă s'au sporit în cursul iernii și al primăverii. Agricultorii au fost che-

mați treptat, rânduri-rânduri la oaste, animalele de lucru s'au împuținat și se împuținează mereu, iar scumpețea săminței și, mai ales, lipsa acesteia face imposibilă cultura în măsură deplină a unor plante de prima necesitate vieții. Aceste plante sunt: grâul de toamnă, și de primăvară, săcara și orzul. Toate semenele arată, că aceste cereale nu s'au putut sămăna în aceiaș extensiune ca în alți ani și acum am ajuns la limita extremă a timpului, în care se mai poate sămăna.

Suntem în luna *Aprilie*, în care se samăna: *porumbul (cucuruzul), cartofii, fasolea, lintea, inul* ș. a.

În această lună se mai pot umplea gólurile rămase din toamnă și din luna *Martie*. Ce nu s'ar face acum, mai târziu nu se poate, și urmarea ar fi lipsa de bucate pentru anul viitor economic și, poate, chiar foametea. Excepție s'ar mai putea face, mai târziu, numai cu *meiul* și *hrișca*, cari se samăna cu începere dela 1 Maiu încoló. Dar, aceste eșind din uz, nu ne putem pune nădejdea în cultura lor.

De aceea, în situația aceasta de strâmtoare, agricultorii noștri să-și îndrepteze privirile asupra *culturei porumbului, cartofilor și păstăioaselor*, sămănând în *Aprilie*, toate locurile, cari nu au putut fi sămănate, până acum, cu spicoase de toamnă și de primăvară.

Situația agriculturilor, în ce privește sămănatul porumbului și cartofilor, este mult mai favorabilă, decât cu privire la sămănatul spicoaselor, deoarece din ambele se găsește sămăntă destulă și, în considerarea împrejurărilor actuale, se poate agonisi în condiții destul de favorabile.

Adevărat, că pământul pentru cultura acestor plante nu a fost arat din toamnă, dar astfel s'a făcut, deși nu e bine așa, și în alți ani. Deci în această privință putem vorbi despre o stare normală, căci nu se riscă nimic.

Greutăți mai mari se vor ivi mai târziu la săpatul de întâia și a doua oară a acestor plante, din cauza lipsei de puteri de muncă.

S'au și ivit deja pretensiuni nemai obicinuite cu privire la datul în parte a lucrărilor acestor plante. Se știe, că pretutindenii ceice luaú porumb de săpat, făceau tocmeala ca să capete proprietarul 2 părți și ei a treia parte din recoltă. Acum ei cer pe seama lor 2 părți și pentru proprietar să rămână numai a treia parte.

Lipsa de puteri de lucru la săpat se poate suplini, sămănând porumbul și cartofii în rânduri. Anume cartofii punându-i în brazde după plug, lucru care se poate face și cu porumbul.

Bun serviciu fac, fără îndoială, mașinile de sămănat și de săpat. Cine dispune de ele, le va și întrebuința ca mare folos în acest an. Cine nu le are, cu greu le va putea procura. De aceea zadarnică ar fi acum recomandarea cumpărării lor, și oamenii noștri vor fi constrânși, cum am spus mai înainte, să se ajute altfel, sămănând după plug, în brazde, măcar cartofii. Săpatul cu mașina se poate face, în lipsa cailor, și cu vitele. În acest caz ele trebuie înjugate sau înhămate una după alta și nu una lângă alta. Pluguri,

cari nu se mai pót folosi, în unele locuri au fost schimbate în mașini de săpat. Orice ferar iscusit din sate, după un model, poate face, fără greutate, această schimbare.

Atât în cultura porumbului cât și a cartofilor, va trebui să se deie în acest an întâietate *soiurilor timpurii*, parte pentru că, ajungând la coacere mai de vreme, vor fi scutite de bruma timpurie a toamnei, se vor putea aduna chiar și de cătră femei și copii mai cu înlesnire până ce nu dă frigul și zilele sunt mai lungi. Apoi se va putea lucra, eventual, pământul, pe urma lor, pentru sămănaturile de primăvară. În acest an, îndeosebi, când se pune în vedere de cătră adversari o asediare și constrângere la cedare prin foame a monarhiei noastre și a Germaniei, recoltele timpurii pot să ne fie singure salvatoare de dezastre.

Și să nu perdem din vedere încă un lucru. De multeori sămănta, mai ales cea de cumpărat, nu răsare bine. De aceea *lucrează foarte cuminte, toți ceice probează sămănta înainte de sămănat*. Proba se face astfel:

Punem într'un taler pământ bun, bine mărunțit și în el 100 de boabe de porumb. Talerul îl ținem la căldură, b. o., într'o fereastră, unde ajunge soarele și, de câteori cere trebuința, udăm pământul. Dacă vedem, că din cele 100 boabe răsar 80—90, sămănta e bună; dacă însă ar răsări numai 50—60 de fire, nu o sămănăm, ci vedem de altă sămăntă.

Proba, firește, trebuie făcută destul de timpuriu și e bine să se facă cu toate soiurile de sămăntă.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 1 Aprilie 1915.

În piața internațională de bani situația este în general neschimbată dela ultimul nostru raport săptămânal încoace. Singura schimbare, ce se remarcă, este că în urma împrumutului de războiu al Germaniei, care precum se anunță, a avut un succes atât de strălucit, cererile de bani fiind ceva mai intensive, în Berlin banii s'au mai scumpit în piața deschisă. Discontul privat a costat $4\frac{1}{4}\%$, iar banii de zi per terminul maximal de 6 crt. s'au negociat cu 6% . În Lóndon cu toată situația mai nefavorabilă a Băncii Angliei discontul privat a costat $2\frac{3}{8}\%$. Asupra pieței din Paris lipsesc știri precise.

În piața internă de bani încă s'a simțit la ultimo o ușoară încordare, cererile față de Banca Austro-Ungară fiind ceva mai intensive. Totuși situația se poate considera ca neschimbată. Discontul privat a costat în Viena $3\frac{1}{4}\%$, iar în Budapesta 4% .

SOC. FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Bihoreana“, *institut de credit și economii în Oradea-mare*. Joi în 26 Martie și-a ținut adunarea generală institutul „Bihoreana“, una dintre cele mai mari și solide bănci românești. Au participat cu totul 29 acționari, reprezentând 2075 acții cu 631 voturi. Adunarea generală a decurs în cea mai bună ordine, primindu-se cu unanimitate și fără nici o discuție toate propunerile direcțiunii. Profitul curat de K 100,129·42 s'a împărțit în modul următor: 5% dividendă acționarilor, pentru scopuri de binefacere 2500 cor. și conform raportului având în vedere timpurile critice în cari trăim, apoi nesiguranța, că ce o să aducă ziua de mâine și câte jertfe va mai pretinde războiul mondial, al cărui sfârșit încă nu se poate prevedea, — restul de K 11,573·42 s'a transpus în contul profitului anului viitor. Direcțiunea institutului a dat o dovadă frumoasă de altruism, renunțând la mărcile de prezență din Septembrie 1914 încoace, până ce vor veni timpuri mai normale. Asemenea plata membrilor în direcțiune și a comitetului de supraveghiere se va stabili și asemnă numai atunci când, se va ști rezultatul operațiunilor din anul curent. Comitetul de reviziune s'a ales în modul următor: dintre cei vechi dnii Sava Raicu, Petru Popescu și Ioan Gerlan, iar noi au fost aleși dnii Dr. Florian Stan, prepozit capitar și Dr. V. Bolchiș secretar la posta regească din Oradea-mare.

*

„Poporul“, *institut de credit și de economii, soc. pe acții în Lugos* și-a ținut a XIV-a adunare generală ordinară la 25 Martie a. c. S'au prezentat 30 acționari cari au reprezentat 2583 acții și 518 voturi.

Profitul curat de K. 39,247·21 s'a împărțit în următorul mod:

5% dividendă (5 cor. de acție)	K 25,000—
Tantieme statutare	„ 2,136·94
Fondurilor de rezervă	„ 6,929·94
Remuneratii	„ 110—
Scopuri culturale și de binefacere	„ 5,070·33
Total:	K 39,247·21

Cuota de binefacere: 4000 cor. fondurilor diecezane Lugos, 300 cor. Școalei comerciale Brașov, 50 cor. Mesei studenților universitari Cluj și 720 cor. 33 fil. la dispoziția direcțiunii. *Cuponul se plătește cu începere dela 1 Maiu a. c. cu K 5.*

*

„Sentinela“, *institut de credit și de economii în Satul-nou* și-a ținut adunarea generală la 23 Martie a. c. sub prezidiul directorului executiv P. Stoica, fiind prezenți 24 acționari. Notar al adunării a fost dl Ioan Gașpar, verificatori dnii Petru Negru și Lazar Ortopan, iar scrutinători dnii Stefan Popa, Liviu Popescu și Romul Róman. Toate propunerile direcțiunii s'au primit unanim, iar membrii comitetului de supraveghiere au fost realeși. Dividenda s'a stabilit cu 6%, adică 6 cor. de cupon.

CRONICĂ.

Rugare către băncile noastre. *On. noastre institute de bani, cari și-au ținut deja adunarea generală sunt rugate să binevoiască a ne comunica, pe scurt, hotărârile mai importante luate cu acel prilej și în special cele privitoare la dividendă anulului 1914 și la termenul de plată a cuponului de dividendă, precum și eventualele schimbări de persoane în direcțiunea și în comitetul lor de supraveghiere.*

*

Ședința plenară a Direcțiunii „Solidarității“. La 31 Martie a. c. Direcțiunea „Solidarității“ s'a întrunit la o ședință plenară în Sibiu.

În considerarea importanței deosebite a obiectelor supuse deliberării Direcțiunii, au fost invitați, de astă dată la ședință pe lângă membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere și câțiva bărbați marcanti ai vieții noastre publice.

Au participat la ședința convocată și condusă de venerabilul prezident al însoțirii noastre, dl Parteniu Cosma, următorii domni membri ai direcțiunii:

Ioan F. Negruțiu, Dr. Coriolan Pap, Constantin Popp, Sava Raicu, Dom. Rațiu și Dr. Gavriil Tripoș, iar ca notar și referent dl Ioan I. Lăpădatu.

Afară de cei de sus au mai luat parte la ședință încă următorii domni: Dr. Stefan C. Popp, Dr. Iuliu Maniu, Nic. Ivan, Dr. Nicolae Comșa, Mateiu C. Jiga și Const. Herția.

Și-au scuzat absența dnii: Dr. Teodor Mihályi, Dr. Aurel Vlad și Dr. Aurel Cosma.

Obiectul principal de deliberare al ședinței a fost: „chestiunea centralei institutelor de bani“, proiectată a se înființa la inițiativa și cu concursul guvernului, chestiune de interes deosebit pentru toate institutele de bani și de mare importanță și pentru băncile noastre.

Hotărârile luate, după discuții vii și serioase, le publicăm la alt loc al revistei noastre.

*

Rezervele de porumb și fasole ale României, disponibile pentru export sunt evaluate la 20,000 de vagoane fasole și 90,000 vagoane porumb. Pe lângă taxele vamale de Lei 500 pentru un vagon de porumb și de Lei 3000 pentru un vagon de fasole, statul român va realiza în caz de vânzare a întregii cantități disponibile, din aceste două produse alimentare, venituri vamale în sumă de Lei 105 milioane.

*

Prohibirea exportului și transiului de aur și argint. Prin o ordonanță recentă, emisă sub Nr 993 1915 M. E. ministeriul a oprit exportul și transiul aurului și al argintului, atât monetizat, cât și în bare (drugi).

SUMAR.

Un institut central pentru institutele financiare. — Moratoriul VI. — Lucrările agricole în Aprilie. — *Revista financiară:* Situațiunea. — *Societ. finan. și comerciale:* »Bihoreana», »Poporul», »Sentinela». — *Cronică:* Rugare către băncile noastre, Ședința plenară a direcțiunii »Solidarității», Rezervele de porumb și fasole ale României, Prohibirea exportului și transiului de aur și argint.

„RÎUREANA”, institut de credit și economii, societate pe acții în Gurghiu.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «RÎUREANA», societate pe acții în Gurghiu prin aceasta se convoacă la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 14 Aprilie n. a. c. la 2 ore p. m. în Gurghiu în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere.
3. Propunerea referitor la profitul curat.
4. Eventuale propuneri.

Domnii acționari cari voiesc a participa la această adunare în persoană ori prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual documentul de plenipotență cel puțin cu 2 ore înainte de adunare la cassa institutului.

Gurghiu, la 20 Ianuarie 1915 n.

Direcțiunea.

Activa — Vagyon. Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1914. — Mérlegszámla 1914. dec. hó 31-én. Pasiva — Teher.

		K	f			K	f
Cassa în număr — Készpénzkészlet		3,658	81	Capital social — Alaptőke	60,000	—	—
Cambii cu garanți — Bankváltó	164,438	80		Emisiunea II — II-ik kibocsátás	15,000	—	75,000
Cambii cu acop. hip. — Jelz. fed. váltó	80,000	—	244,438	Fond de rezervă — Tartalékalap			9,500
Imprumut hipotecar — Jelzálogkölcsön		—	16,045	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek			84,181
Mobilier — Berendezés	370	80		Reescont — Visszleszámitolás			35,590
Amortizare — Leírás	112	94	257	Cont-curent — Folyószámla			15,721
Interese restante — Hátralékos kamatok	6,155	50		Accepte — Elfogadványok			39,000
Interese tras. ant. — Előlegezett átm. kamatok	962	68		Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék			24
Diverse conturi deb. — Különféle tartozó számla	83	63		Diverse conturi cred. — Különféle hitelező számla	1,500		1,500
				Interese transitoare — Átmeneti kamatok			1,761
				Inter. restante nesolv. — Hátralékos ki nem fiz. kam.			206
				Profit curat — Tiszta nyereség			9,118
			271,602				38
							271,602

Spese — Kiadás. Contul Profit și Perdere. — Nyereség és Veszteség számla. Venite — Bevétel.

		K	f			K	f
Interese după dep. — Betétkamat	4,821	82		Interese dela cambii — Váltó kamat			19,897
„ de cont-curent — Folyószámla	1,316	89		Interese dela împrumuturi hipotecare — Jelzálog			1,044
„ de reescont — Vizlesz. kam.	3,111	07		kölcsön kamat			8,592
„ după accepte — Elfogadv. k.	3,514	22		Provizioni — Jutalék			52
„ fondului de rezervă — Tartalékalap kamat	452	39	13,216	Diverse venit — Különféle jövedelem			—
Dare directă și comunală — Egyenes és községi adó	2,675	87					29,586
Dare după dep. — Betétkamat adó	482	31	3,158				34
Salare și rețut de quartir — Fizetések és lakbér		—	2,600				
Chire — Házbér	180	—					
Spese de călătorie — Utazási költség	400	—					
Spese de birou și porto — Irodai költség és portó	709	54					
Marce de prezență — Jelenléti jegyek	75	—					
Binefaceri — Jótétemények	16	—					
Amortizare din mobilier — Leírás berendezésből	112	94	1,493				
Profit curat — Tiszta nyereség		—	9,118				
			29,586				34

Gurghiu, (Görgényszentimre) la 31 Decembrie 1914.

Zaharia Lupu m. p., preșident — elnök.

Virgil N. Radu m. p., contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. Ioan Harșia m. p.

Ioan Popp m. p.

Jeremiás Sámuel m. p.

Romul Catarig m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG:

După examinarea conturilor prezente s'au aflat în deplină ordine și consonanță cu registrele principale și auxiliare. — Megvizsgálás után jelen számadásokat rendben, a fő- és mellékkönyvekkel pedig összehangzóknak találtuk.

Teodor Branea m. p.,
preșident — elnök.

Gligore Fărcaș m. p.

Bucur Lupescu m. p.

Daniilă Costin m. p.
membru suplent — póttag.

„LUNCANA“,

instituit financiar, societate pe acții în Marghita.

Pénzintézet részvénytársaság Margittán.

CONVOCARÉ.

Domnii acționari ai institutului financiar «Luncana», societate pe acții în Marghita, se convoacă la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Marghita, la 24 Aprilie n. 1915, 10 ore a. m. în localul institutului, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constituirea adunării, alegerea alor doi verificatori ai procesului verbal și constatarea acționarilor prezenți și a numărului acțiilor reprezentate.*)
2. Prezentarea încheierii conturilor, a raportului direcțiunii și a comisiei de supraveghiere.
3. Desărcinarea direcțiunii și comisiei supraveghietoare de sub răspunderea anului de gestiune 1914.
4. Alegerea alor 5 membrii pe timp de 3 ani în comisia de supraveghiere.
5. Eventuale propuneri.

NB. Dacă adunarea nu se va putea ține la terminul de sus, ea se convoacă pe 2 Maiu 1915 10 ore a. m. când se va ține cu aceeași ordine de zi, fără considerare la numărul acționarilor prezenți și a acțiilor reprezentate.

Marghita, la 22 Martie 1915.

Direcțiunea.

*) Conform statutelor, domnii acționari, cari doresc a lua parte și a avea tot deciziv la adunare, au să depună acțiunile la cassa institutului cu 24 ore înainte de începerea ei.

MEGHIVÓ.

«Luncana» pénzintézet részvénytársaság Margittán részvényes urai meghívotnak

IV évi rendes közgyűlésre,

mely Margittán 1915 évi április 24-én d. e. 10 órákor az intézet helyiségében fog megtartatni a következő

Napi renddel:

1. A közgyűlés alakulása, a jegyzőkönyv hitelesítésére való két bizalmiférfi megválasztása és a jelenlevő részvényesek és a képviselt részvénytársaság megállapítása.*)
2. A zárszámadás, az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentéseinek előterjesztése.
3. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság az 1914 üzletévre való felelősség alóli felmentése.
4. Öt felügyelőbizottsági tagnak 3 évre való megválasztása.
5. Esetleges indítványok.

Jegyzet. Ha a közgyűlés a fenti időben megtartható nem lesz, ezennel 1915 évi május 2-án d. e. 10 órára hivatik össze, amikor ugyanezzel a napirenddel tekintet nélkül a jelenlevő részvényesekre és a képviselt részvénytársaságra — megtartandó.

Margitta, 1915. évi március hó 22-én.

Az igazgatóság.

*) Azon t. részvényesek, akik a közgyűlésen szavazati jogukat érvényesíteni akarják, kötelesek részvényeiket az alapszabályok értelmében, 24 órával a közgyűlés megnyitása előtt az intézet pénztárába letétbe helyezni.

Activa — Vagyon.

Bilanț cu 31 Dec. 1914. — Mérlegszámla 1914. Dec. hó 31-én.

Pasiva — Teher.

	K	f
Cassa în număr — Pénztárkészlet	3,652	91
Cassa de păstr. postală — M. kir. postatak. pénztár		102
Cambii — Váltótárca	70,094	—
Cambii hipot. — Jelz. biztosított váltók	228,974	—
Cont-curent cu acoperire — Folyószámla fedezettel	20,518	95
Lombárd — Előlegek	32,669	—
Efecte — Saját értékpapírok	48,433	50
Perdere de curs — Értékcsökkenés	507	50
Mobiliar — Felszerelés	1,340	—
Spese de fondare — Alapítási költségek	800	—
Debitori diverși — Különléje adósok	1,463	07
Interese trans. active — Átmeneti aktiv kamatok	14,284	40
Perdere în anul crt. — F. évi veszteség	5,302	67
Profit transpus din 1913 — Nyereség áthozatal 1913 évről	24	76
	427,093	40

	K	f
Capital societar — Részvénytőke	150,000	—
Fond de rezervă — Tartalék	4,734	50
Fond de pens. și de binefaceri — Nyugdíj-és jótékonycélu alap	506	—
Depozite spre fructificare — Betétek	85,905	10
Reescont — Viszlesz. váltók	181,528	—
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	82	—
Contribuție și chirie restantă — Adó és házbér hátralék	663	15
Interese trans. pasive — Átmeneti pasiv kamatok	3,674	65
	427,093	40

Debit — Tartozik.

Contul Profit și Perderi — Nyereség és Veszteség-Számla.

Credit — Követel.

	K	f
Interese de depozite spre fruct. — Betét kamatok	4,631	52
„ de reescont — Visz. kamatok	17,555	37
„ de efecte — Értékpapírok kamatai	764	82
Contribuție și aruncuri — Egyenes adó	2,130	79
10% ^o dare după interesele de depuneri — 10% ^o tőke kamata	463	15
Chirie — Házbér	1,200	—
Salare — Fizetések	4,715	—
Spese de cancelarie — Iroda költségek	509	21
Amortizare la efecte — Leírás az érték papirokból	507	50
Amortizare la spese de fondare	800	—
Leírás az alapítási költségekből	1,307	50
	33,277	36

	K	f
Profit transpus — Nyereség áthozat	24	76
Interese de escont — Lesz. váltók kamatai	5,955	90
„ de cambii hipot. — Jelz. bizt. váltók kamatai	14,710	21
„ de cont-curent — Folyószámla kamatai	1,300	—
„ de lombard — Előlegek kamatai	1,480	10
Provizioni — Jutalékok	4,528	48
Profit transpus din 1913 — Nyereség áthozatal 1913 évről	24	76
Perdere în a. crt. — F. évi veszteség	5,302	67
	33,277	91

Marghita, (Margitta) la 31 Decemvrie 1914.

Dr. Iuliu Kis m. p., dir. exec. substitut — vezérigazgató helyettes.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. I. Kis m. p. M. Vancea m. p. G. Lazar m. p. G. Chereji m. p. G. Baican m. p. G. Bakos m. p.

Subscrisul comitet de supraveghiere am controlat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului — Alulirott jelügvelő bizottság, jelen számlákat megvizsgáltuk, és az intézet könyveivel összhangban találtuk.

Dr. Coriolan Meseșian m. p.

Victor Pop m. p.

Laurențiu Nemeș m. p.

„CORONA”, institut de credit și economii, societate acționară în Bistrița.

CONVOCARE.

«CORONA» institut de credit și economii, societate acționară în Bistrița (Besztercze) invită conform §§-lor 19 și c. 1. din statut pe Domnii acționari la

a XII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Bistrița (Besztercze), Sâmbătă în 24 Aprilie 1915 st. n. la 10 ore a. m. în localul institutului, stada Spitalului Nr. 38 (în fața poștei).

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării. Se delegă 2 verificători și 2 scrutinători. Constatarea capabilității de hotărâre.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de reviziune pe anul 1914. Darea absoluturului.
3. Stabilirea bilanțului. Impărțirea profitului curat, conform § 67 a. c. d.
4. Alegerea a 2 membri în direcțiune pe 5 ani (1915—1919).
5. Propuneri statutare. Inchiderea adunării.

Bistrița (Besztercze), în 27 Februarie 1915 st. n.

Direcțiunea.

Active.		Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1914.		Pasive.	
		K	f		K f
Cassa		37,067	52	Capital societar	300,000
Cambii: a) cu caventați				Fond general de rezervă	117,000
după amortizare	615,964	38		Fondul de pensuni	21,500
b) cu acoperire ipotecară	871,783		1,487,747	Fondul de binefaceri	650
Obligațiuni: a) asigurate cu caventați				Depozite spre fructificare	736,846
după amortizare	15,535	50		Reescont	600,813
b) asigurate cu hipot.	7,355		22,890	Cont-curent	150,617
Efecte lombardabile după amort.	66,315			Imprumut pe efecte	33,000
Acții:	67,350		133,665	Dividendă neridicată	487
Imobiliu: a) casele institutului	49,286	95		Interese transitoare	18,279
b) realități de vânzare	250,000		299,286	Profit curat	18,090
Mobiliar	4,352	90			
amortizare	432		3,920		
Interese de reescont anticipate			12,705		
			52		
			1,997,282		1,997,282
			87		87

Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.	
		K	f		K f
Interese: a) de depozite	33,277	09		Interese: a) după cambii	112,384
b) de reescont	45,459	98		b) după obligații	1,033
c) fondului de pensuni	1,240			c) de efecte (scutite de dare)	6,382
d) după împrumuturi pe efecte	1,836	19	81,813	d) de întârziere	2,442
Salare: direcțiunii, revizorilor și				Proviziuni diverse	10,149
funcționarilor			12,234		
Bani de quartir			2,600		
Spese: a) marce de prezență	1,000				
b) chirie	206	88			
c) porto	722	35			
d) spese de birou	2,795	20	4,724		
Contribuțiuni: a) după depuneri	3,327	70			
b) erariale, municipale, comunale	9,040	45			
c) competențe de timbru	130	40	12,498		
Amortizări: din mobilier			4,290		
Profit curat			18,090		
			21		
			132,393		132,393
			35		35

Bistrița, la 31 Decembrie 1914.

Dr. Alexandru German m. p.,
prezident.

Dr. Gavriil Tripon m. p.,
director-executiv.

Emil A. Chiffa m. p.,
prim-contabil.

Dumitru Baican m. p.,
cassar.

DIRECȚIUNEA:

Gregoriu Pletosu m. p., vice-prezident.

Dr. Iulian Pop m. p.,

Sever Groze m. p.

Dr. I. Făgărășan m. p.

Vasile Bălan m. p.

Elie Iuga m. p.

Constantin Flămând m. p.

Dumitru Budușan m. p.

Subsemnatul comitet de reviziune am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

Bistrița, la 18 Martie 1915.

Iosif Lissai m. p.,
prezident.

Gregoriu Rusu m. p.

Nicolae Căciulă m. p.

Vasile Borda m. p.

„BRĂDETUL”, institut de credit și economii, societate pe acții în Orlat.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «Brădetul» societate pe acții, se invită conform §-ului 19 din statutele societății la

a XXI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Orlat la 22 Aprilie 1915 n. 12 ore a. m. în localitatea institutului.

PROGRAM:

1. Raportul direcțiunii despre rezultatul anului de gestiune 1914 și propunerile acesteia.
2. Raportul comitetului de supraveghiere și propunerile acestuia.
3. Deciziune asupra conturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
4. Exmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.
5. Eventuale propuneri în marginile statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §-lor 20 și 21 din statutele societății doresc a participa în persoană ori prin pleniotați sunt poțitiți a-și depune acțiunile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului cel mult până la 22 Aprilie n. a. c. înainte de deschiderea adunării.

Orlat, la 25 Martie 1915.

Direcțiunea.

ACTIVA.		Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1914.		PASIVA.	
	K	f		K	f
Cassa în număr	2,984	97	Capital de acții: 500 bucăți à 50 corone	25,000	—
Escont	57,206	—	Fond de rezervă	50,000	—
Imprumuturi pe obligațiuni:			Fond de rezervă special	25,187	71
a) pe ipotecă	99,735	—	Fond de binefaceri	9,314	83
b) pe obligațiuni cu cavenți	194,175	—	Fond de pensiuni	6,197	32
Cont-Curent	101,913	58	Depuneri spre fructificare	347,400	08
Efecte	5,175	—	Dividendă neridicată	88	—
Mobilier	700	—	Diverși creditor	1,189	34
Casa institutului	7000	—	Interese transitoare	866	18
Realități cumpărate	863	83	Cont-curent	3,442	—
Anticipațiuni	1,073	67	Profit curat	8,447	40
Interese restante	6,305	81			
	477,132	86		477,132	86

DEBIT.		Contul Profit și Perdere.		CREDIT.	
	K	f		K	f
Interese la depuneri spre fructificare	19,475	93	Diverse interese:		
Spese administrative:			Interese dela cambii	3,576	48
a) Spese de cancelarie	1,203	98	„ „ ipotecă	6,839	63
b) porto și telefon	347	75	„ „ împrumuturi cu cavenți	13,031	68
c) contribuțiune directă	2,559	47	„ „ Cont-curent	7,713	96
d) dare comitatensă	476	02	Interese de întârziere	1,007	12
e) arunc comunal și cameră	1,135	36	Proviziune	5,500	15
f) dare după interesele depunerilor	1,947	59	Competință	850	48
Salare	2,400	—	Chirie	330	—
Marce de prezență	856	—			
Profit curat	8,447	40			
	38,849	50		38,849	50

Orlat, la 31 Decemvrie 1914.

DIRECȚIUNEA:

Dr. G. Prunaș m. p., prezid. I. Manta m. p., v.-prezid. V. Popovici m. p., membru în dir. I. Hanzu m. p., membru în dir. I. Iliu m. p., membru în dir. D. Aaron m. p., cassar. A. Dregan m. p., secretar. L. Pesamosca m. p., contabil.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat contul profitului și al perderilor și asemănându-l cu registrele principale și auxiliare le-am aflat corecte și în deplină consonanță cu acestea.

Orlat, la 22 Martie 1915.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Dr. Ioan Stroia m. p., președinte.

Ioan Stoia m. p.

Aurel Decei m. p.

